

Готовність майбутнього вчителя початкової школи до дистанційного навчання у системі педагогічної освіти визначаємо як інтегральну властивість особистості, що відображає цілісну взаємодію мотиваційно-ціннісного (поглиблення усвідомленості потреби в опануванні теорією і технологією дистанційного навчання засобами самоосвіти на самоцінному рівні), когнітивного (сформованість особистісно присвоєних знань сучасних інформаційних технологій навчання, основ його організації в початковій школі, способів фахової діяльності на основі інформаційно-комунікаційних технологій в цілях професійного становлення та саморозвитку) й операційного (комплекс майстерних дій і операцій, пов'язаних із використанням технологій дистанційного навчання у професійній діяльності) компонентів.

ОЛІЯР Марія,

*докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри початкової освіти Прикарпатського
національного університету імені Василя Стефаника*

АКСІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ЗВО

В умовах широкомасштабної війни в Україні особливо гостро постає проблема загальнолюдських цінностей і виховання молодого покоління на ціннісній основі. Відповідно до Концепції НУШ, одним із дев'яти ключових компонентів формули Нової української школи є наскрізний процес виховання, який формує цінності (Нова українська школа, 2016).

На вчителя покладаються особливі завдання щодо вирішення зазначеної проблеми, оскільки саме він формує загальнолюдські цінності у своїх вихованців, що становлять основу майбутнього покоління держави. Розв'язання зазначених завдань органічно пов'язане з переосмисленням ролі педагога в сучасному світі та

вимагає перегляду змісту професійної підготовки майбутніх фахівців, модернізації й реформування традиційної системи освіти педагогічних кадрів у ЗВО. Для навчання фахівців, здатних до утвердження цінностей людського життя, реалізації виховання та навчання на основі принципу гуманізму, доцільним є перехід до гуманізації педагогічної освіти, яка має стати основним чинником розвитку культури педагогічного мислення майбутніх педагогів, а також усвідомлення ними сутності моральних, духовних, естетичних та інших цінностей. Тому одним із важливих завдань вищої школи виступає мотивація студентів до засвоєння системи загальнолюдських і професійних цінностей та ціннісних орієнтацій.

Цінності, ціннісні орієнтації, ціннісне ставлення до світу в сукупності виступають основою змісту спрямованості вітчизняної стратегії розвитку та реалізації професійної педагогічної освіти. Це доводить доцільність застосування аксіологічного підходу, що як система гуманістичних принципів становить сутність антропологічно орієнтованої освіти, метою якої є організація внутрішнього світу особистості відповідно до вищих духовних цінностей. Застосування аксіологічного підходу відіграє важливу роль у методології філософського пізнання дійсності. З погляду філософської науки аксіологія окреслюється як «розділ філософії, що з'ясовує природу та різновиди цінностей, взаємовідношення між ними» (Енциклопедія сучасної науки, 2001). На думку Р. Винничук, «аксіологія як наука про цінності відіграє роль орієнтира та регулятора педагогічних процесів і педагогічної діяльності, формує особистісне ставлення до них» (Винничук, 2019, с. 36).

Вивченню проблеми професійних цінностей присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних учених (В. Василенко, І. Зязюн, В. Кремень, А. Маслоу, В. Струманський, О. Сухомлинська та ін.). Центральним поняттям в аксіології виступають цінності, що дозволяє розглядати зміст та структуру педагогічної освіти як сферу суб'єкт-суб'єктних відносин, де знання, викладач та студенти поєднуються ціннісним ставленням до дійсності. Педагогічна наука

визначає цінності як основні складові структури особистості, що визначають спрямованість, активність, діяльність, волю, духовність, відображаються в особистісних установах, властивостях, якостях через ставлення особистості до соціуму, природи, до самої себе, посідають важливе місце у свідомості особистості. Цінності виступають регулятивним механізмом, який стимулює застосування широкого діапазону мотивів та спрямованості практичних дій майбутніх фахівців, дозволяє розмежовувати значуще і незначне за допомогою здатності до вибірковості.

У системі професійної підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти формування ціннісних орієнтацій набуває особливого значення. Вони є вершиною ієрархії свідомості, виступають найважливішим елементом професіоналізму спеціаліста, що дозволяє визначати пріоритети, фіксувати й узагальнювати соціальний та індивідуальний досвід. Педагог з високим рівнем сформованості готовності до професійної діяльності відрізняється усвідомленими цінностями гуманістичної професійної спрямованості, стійким інтересом до процесу особистісного розвитку учнів, комплексом теоретичних та прикладних знань про сутність і структуру особистісно-орієнтованого педагогічного впливу, наявністю вмінь проектування та реалізації педагогічної діяльності. До пріоритетних педагогічних цінностей відносяться ті, що пов'язані з усвідомленням майбутнім фахівцем значущості для суспільства професії педагога, а саме: особистість вихованця, дитинство, розвиток, комунікативність, знання, творчість, саморозвиток тощо. Професійними моральними цінностями є любов до дитини, добро, справедливість, чесність, довіра, патріотизм та ін. Педагогічна аксіологія значною мірою змінює характер взаємодії вчителя з учнем. У центрі уваги виявляються не просто знання, вміння, навички, а цілий комплекс життєво важливих цінностей, ступінь розвитку яких у школярів стає одним із основних показників їх вихованості.

Таким чином, ціннісна зрілість самого педагога визначається ефективністю взаємодії з учнями в процесі засвоєння ними системи цінностей. Тому значущим компонентом змісту професійної підготовки майбутніх учителів у вищій школі є формування не тільки загальнолюдських моральних цінностей, а й спеціальних педагогічних цінностей та ціннісних орієнтацій. У зв'язку з цим пріоритетною функцією освіти в аспекті педагогічної аксіології є аксіологічна функція, що відображає сучасні підходи до змісту, організації, управління процесами в системі професійної освіти.

Список використаних джерел:

1. Винничук, Р. (2019). Педагогічна аксіологія у контекстах гуманітарної професійної освіти. *Витоки педагогічної майстерності*, 24, 33-39.
2. Енциклопедія сучасної науки (2001). URL: <https://esu.com.ua/article-43500> (дата звернення : 31.05.2024).
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи (2016). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> URL: (дата звернення : 31.05.2024).

ОСАДЧА Олена,

директорка Початкової школи № 43 Полтавської міської ради,

ХРИПКО Наталія,

*заступниця директора з навчально-виховної роботи
Початкової школи № 43 Полтавської міської ради*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДОМ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УМОВ ДЛЯ УСПІШНОГО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІМИ УЧИТЕЛЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У процесі формування професійних компетентностей майбутнього вчителя початкових класів значущу роль відіграють педагогічні практики, які проходять на